

การพัฒนาต้นแบบเครือข่ายชุมชนโคนม สู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในจังหวัดสระบุรี สู่การสร้างระบบนิเวศธุรกิจโคนมไทยที่ยั่งยืน

รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ อัจฉริยะขจร
ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการเลี้ยงโคนมในเขตร้อนชื้น
ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จังหวัดสระบุรี

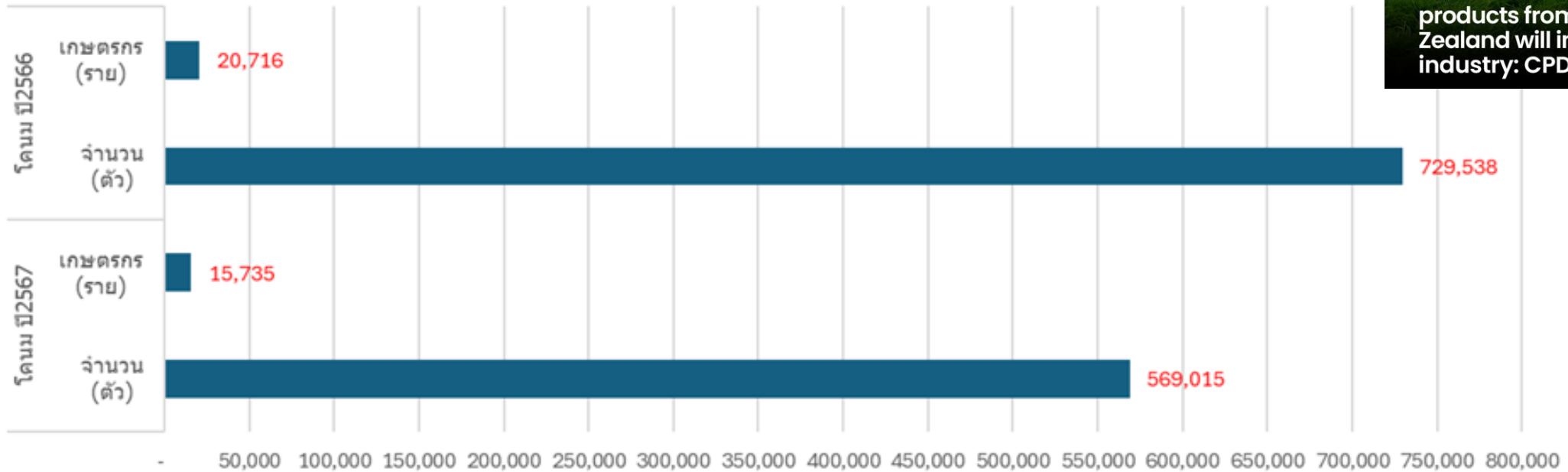

3

CHALLENGE

จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ปี 2566-2567 (กรมปศุสัตว์)

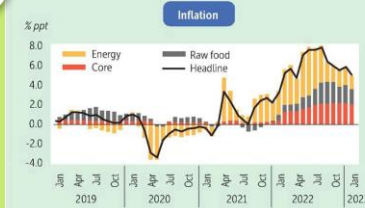

2

1

THAILAND'S INFLATION RATE, 2019-2023

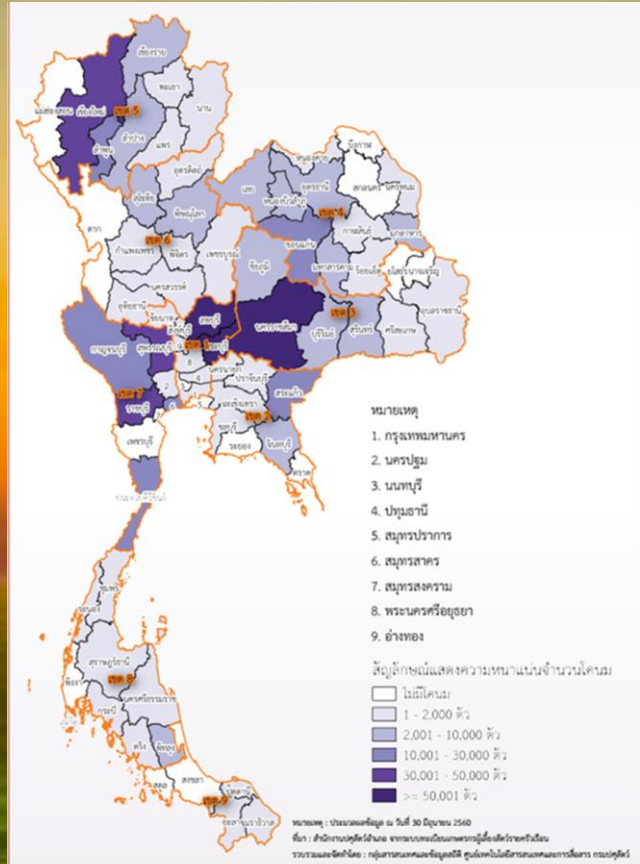
Source: Commerce Ministry, Krungjai Research BANGKOK POST GRAPHICS

The Russian-Ukraine war

has worsened the economic situation and pushed up prices and costs

Low-income consumers and SMEs will have to adjust faster as they bear the brunt of the impact

พิธีเปิดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปศุสัตว์ (TDR) ณ จังหวัดบุรีรัมย์

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปศุสัตว์ (TDR) จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เปิดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปศุสัตว์ (TDR) จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2560 ณ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี นายสุวิทย์ เกษม และนายวิฑูรย์ ตันติประภพกุล ผู้แทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นประธานในพิธีเปิด โดยมี นายสุวิทย์ เกษม และนายวิฑูรย์ ตันติประภพกุล ผู้แทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นประธานในพิธีเปิด โดยมี นายสุวิทย์ เกษม และนายวิฑูรย์ ตันติประภพกุล ผู้แทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นประธานในพิธีเปิด

พันธมิตรด้านอุปทาน
บุคลากรภาครัฐ เอกชน
สถาบันการศึกษา
ชาวยุโรปทั่วประเทศ

CUVET โรงพยาบาลสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการบริการทางสัตวแพทย์ โดย Chula Dairy Team

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการเลี้ยงโคนมในเขตร้อนชื้น Tropical Dairy Research Center (Chula-TDRC)

คณะสัตวแพทยศาสตร์ Faculty of Veterinary Science จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University

CHULA SET UP RESEARCH CENTER TO TRANSFER TECHNOLOGY AND HELP THAI DAIRY FARMS BE THE BEST IN ASEAN

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปศุสัตว์ (TDR) จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เปิดศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการปศุสัตว์ (TDR) จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ 2560 ณ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี นายสุวิทย์ เกษม และนายวิฑูรย์ ตันติประภพกุล ผู้แทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นประธานในพิธีเปิด โดยมี นายสุวิทย์ เกษม และนายวิฑูรย์ ตันติประภพกุล ผู้แทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.) เป็นประธานในพิธีเปิด

1. ผลิตอาหารคน
2. ผลิตอาหารสัตว์
3. ผลิตไบโอดีเซล
4. ผลิตพลังงานทดแทน

Chula Dairy Team 2022. All rights reserved.

ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนบ้านนา-แก่งคอย อ่างทอง จังหวัดสระบุรี

เศรษฐกิจชีวภาพ BIOECONOMY
เศรษฐกิจหมุนเวียน CIRCULAR ECONOMY
เศรษฐกิจสีเขียว GREEN ECONOMY

CHULA SET UP RESEARCH CENTER TO TRANSFER TECHNOLOGY AND HELP THAI DAIRY FARMS BE THE BEST IN ASEAN

พัฒนาการปศุสัตว์ ดึงดูด50%ของเกษตรกรไทยให้ยกระดับผลิตภัณฑ์นม

8. ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
9. ผลิตและบริโภคสินค้าและบริการอย่างยั่งยืน
10. ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
11. อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทางบก
12. ใช้พลังงานสะอาดอย่างมีประสิทธิภาพ
13. ผลิต ใช้น้ำอย่างยั่งยืน
14. ผลิต ใช้น้ำอย่างยั่งยืน
15. ผลิต ใช้น้ำอย่างยั่งยืน
16. ผลิต ใช้น้ำอย่างยั่งยืน
17. ส่งเสริมความยั่งยืนของระบบนิเวศทางน้ำ

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS 12

ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะด้านนวัตกรรมการผลิตโคนมและผลิตภัณฑ์นม กระทั่งเกษตรและสหกรณ์ 2564 ภายใต้ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and innovation Center: AIC) จังหวัดสระบุรี

**Node 3 การพัฒนาต้นแบบเครือข่ายชุมชน
ต้นแบบโคนม สู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน**

การขับเคลื่อนการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่านี้
โดย "ศูนย์ความเป็นเลิศ นวัตกรรมการผลิตโคนม
และผลิตภัณฑ์นม"
ศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (AIC) สระบุรี

1 การพัฒนาการผลิตนมดิบ ผ่าน Bio_Circular_Green_Farm model และนวัตกรรมบริการส่งเสริมและพัฒนาฟาร์มโคนม

5 Research & Development / Global partnerships

2 การรักษามาตรฐานคุณภาพน้ำนมดิบและผลิตภัณฑ์
ห้องปฏิบัติการวิจัยด้านคุณภาพน้ำนมและเต้านมอีกเสบ
ห้องปฏิบัติการวิจัยด้านวิเคราะห์อาหารสัตว์ ศูนย์ TDRG
ห้องปฏิบัติการวิจัยและทดสอบอาหาร ศูนย์ CUFP
และเครือข่ายห้องปฏิบัติการเอกชน

4 สร้างแบรนด์/ช่องทาง/ตลาด เพิ่มรายได้เกษตรกรและธุรกิจที่ยั่งยืน

3 การพัฒนา platform ในการสร้างการเรียนรู้ และแนะนำแนวปฏิบัติที่ดี (best practises) ในการทำฟาร์มโคนมและผลิตภัณฑ์นม ให้กับสาธารณะ

โครงการพัฒนาต้นแบบเครือข่ายชุมชนโคนมสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ในจังหวัดสระบุรี: สู่การสร้างระบบนิเวศธุรกิจโคนมไทยที่ยั่งยืน

วิสัยทัศน์

- กระจายความสำเร็จ: ขยายผลความสำเร็จของโครงการไปสู่ชุมชนเลี้ยงโคนมอื่นๆ ทั่วประเทศ
- สร้างห่วงโซ่คุณค่า: พัฒนาระบบการผลิต ตั้งแต่ฟาร์ม ไปจนถึงการแปรรูปและจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมอย่างครบวงจร
- ความยั่งยืน: ดำเนินการโครงการโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในระยะยาว

พันธกิจ

- ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้: แหล่งรวมความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อถ่ายทอดเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแบบยั่งยืน
- สร้างเครือข่าย: ร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งสถาบันการศึกษาภาครัฐ เอกชน และชุมชนเกษตรกร
- เพิ่มรายได้: สร้างช่องทางการตลาดใหม่ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- เสริมสร้างความเข้มแข็ง: สร้างความสามารถให้ชุมชนสามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระ
- สู่เป้าหมาย SDGs: สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ

จุดเด่นของโครงการ

- ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน: นำหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของการผลิต
- สร้างมูลค่าเพิ่ม: เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์นมจากการแปรรูป
- ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม: ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษ
- สร้างงาน สร้างรายได้: สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ชุมชนเข้มแข็ง: ชุมชนเลี้ยงโคนมมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้
- ผลิตภัณฑ์นมคุณภาพ: ได้ผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
- เศรษฐกิจฐานรากเติบโต: เศรษฐกิจในชุมชนเติบโตอย่างยั่งยืน
- ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ: ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการผลิตอาหารปลอดภัยและยั่งยืน

โครงการนี้เป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมของไทย
ให้มีความยั่งยืนและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

Business Model Canvas

Designed for:

Designed by:

Chula AIC TDRS

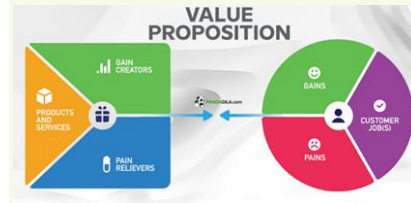

Date:

January 2025

Version:

1/ 2025

Key Partners	Key Activities	Value Propositions	Customer Relationships	Customer Segments
<p>หน่วยงานภาครัฐ</p> <p>สถาบันการศึกษา</p> <p>องค์กรพัฒนาเอกชน</p> <p>ฟาร์มและองค์การเกษตรกร</p> <p>โรงงานแปรรูปนม</p> <p>ร้านค้าปลีกและร้านอาหาร</p>	<p>การวิจัยและพัฒนา</p> <p>การสร้างเครือข่าย</p> <p>การผลิตและแปรรูปนม</p> <p>การตลาดและการขาย</p> <p>การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า</p>	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและองค์กร พัฒนาคุณภาพน้ำนมและผลิตภัณฑ์นม สร้างระบบนิเวศธุรกิจโคนมไทยที่ยั่งยืน ลดต้นทุนการผลิต สร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์นมชุมชน สนับสนุนการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน 	<p>การสร้างความสัมพันธ์แบบส่วนตัวกับเกษตรกร</p> <p>การจัดตั้งสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรการ หรือ social enterprise</p> <p>ให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางเทคนิคการสร้างชุมชนออนไลน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมขนาดเล็กและกลาง โรงงานแปรรูปนมผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ร้านค้าปลีกและร้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน
Cost Structure	Key Resources <p>ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปนมแหล่งเงินทุนเครือข่ายพันธมิตร</p> <p>ทรัพย์สินทางปัญญา (เช่น แร่แบรนด์)</p>	Revenue Streams	<p>การให้บริการที่ปรึกษา</p> <p>การจำหน่ายผลิตภัณฑ์นม, ทรัพย์สินทางปัญญา</p> <p>การรับเงินสนับสนุนจากโครงการ</p> <p>การขายคาร์บอนเครดิต</p>	
<p>ต้นทุนการผลิต กิจกรรม และผลิตภัณฑ์</p> <p>ต้นทุนการตลาดและการขาย</p> <p>ต้นทุนการวิจัยและพัฒนา</p> <p>ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ</p>				

กลยุทธ์หลัก

พัฒนาคน

สร้างเครือข่าย

เทคโนโลยีที่เหมาะสม

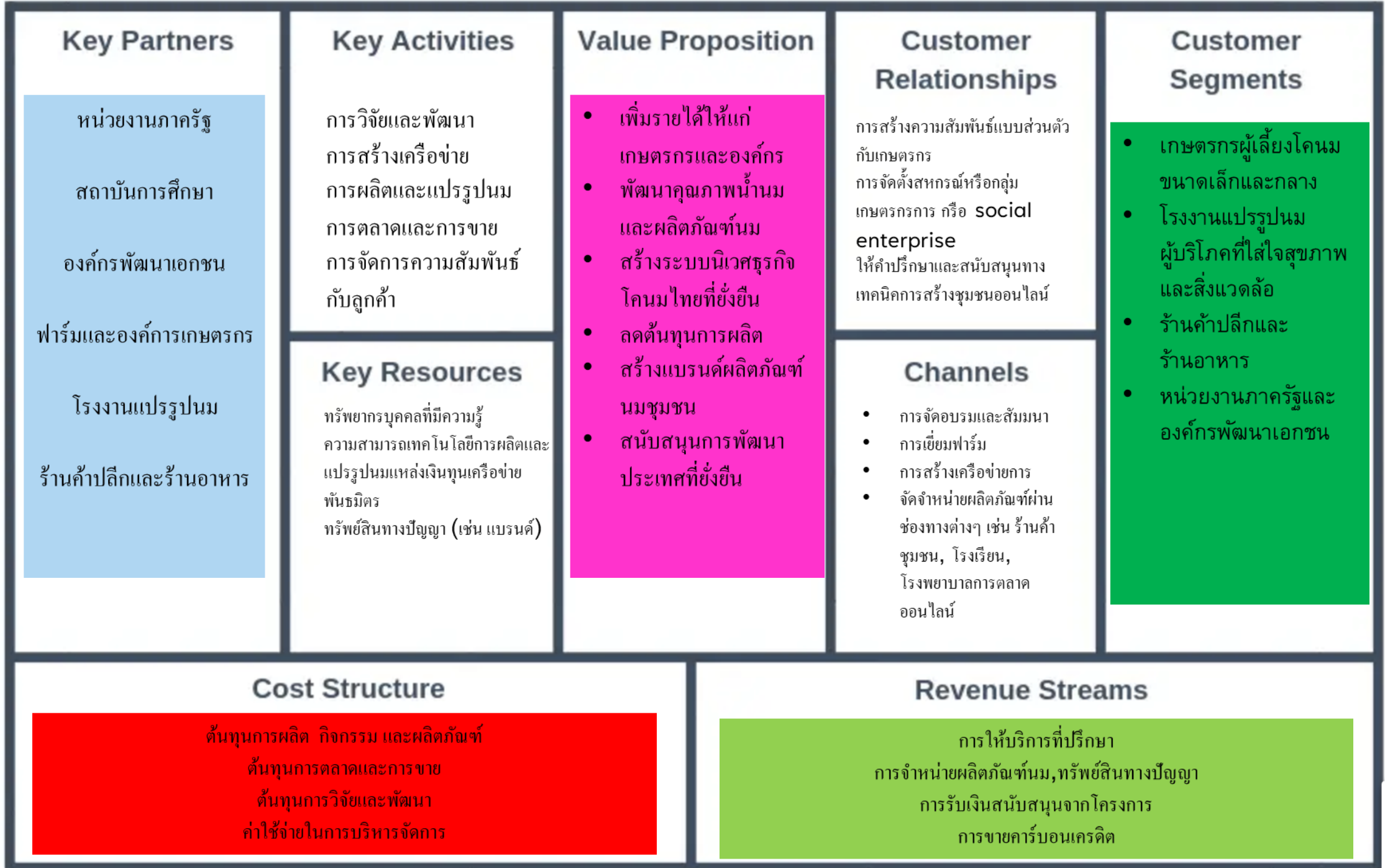
ประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต

สร้างมูลค่าเพิ่ม

และขยายตลาด

สร้างความยั่งยืน

การพัฒนาภาคปศุสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงโคนม ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของเกษตรกรและชุมชน และความมั่นคงด้านผลิตผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพสูง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของประเทศ

- จำนวนฟาร์มโคนมต้นแบบด้วยแนวทาง BCG model (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกษตรกรโคนม) ที่มีความสามารถในการจัดการตนเอง (Smart community)
- จำนวน Mobile Units ที่มีศักยภาพในการให้บริการภาคสนาม เพื่อดูแลสุขภาพและผลผลิตสำหรับฟาร์มโคนม
- จำนวนเกษตรกรผู้ได้รับการอบรมด้านการพัฒนาการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืน
- จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมผู้ได้รับการอบรมด้านการบริหารจัดการฟาร์มโคนมเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพน้ำนมดิบ
- หลักสูตร Reskill/Upskill สำหรับผู้มีส่วนในกิจกรรมฟาร์มโคนม ต่าง ๆ เช่น เกษตรกร สัตวแพทย์ สัตวบาล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม ผู้บริหารสหกรณ์และศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ
- โมเดล (Model) การเลี้ยงทั้งระบบที่เหมาะสม เช่น จำนวนโค รูปแบบโรงรีด โรงเรือน การบริหารจัดการปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสัตว์ เทคโนโลยีการบันทึกข้อมูล
- Database ที่ถูกต้องและจริงจัง และมีศักยภาพในการสร้างให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกันทั่วประเทศ
- รายได้เพิ่มและสินค้าผลิตภัณฑ์นมมูลค่าสูง

ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์และความปลอดภัยอาหาร

ความมั่นคงทางอาหาร

ความสามารถของประเทศด้านการเกษตร

ความเข้มแข็งให้ชุมชน

การพัฒนาชุมชนสร้างนวัตกรรมชุมชน:

ความรู้และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ด้านสิ่งแวดล้อมการผลิตที่ยั่งยืน:

ฐานข้อมูลที่ต้องการและครบถ้วนเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

เศรษฐกิจฐานรากเติบโตอย่างยั่งยืน

Outputs Outcomes Impacts

พื้นที่มุ่งหวังและกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 1: แผนการพัฒนาฟาร์มเกษตรกรต้นแบบเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกษตรกรโคนม (จำนวน)

พื้นที่	จำนวนโคนม (ตัว) ในพื้นที่ ^a	เกษตรกร (ราย) ^a	2568	2569	2570
สระบุรี (เขต 1)	155,699	4,521	5	10	15
ลพบุรี (เขต 1)	91,603	2,574	5	10	15
นครราชสีมา (เขต 3)	154,126	4,994	5	10	15
	401,428	12,089	15	30	45

^aข้อมูลปี 2564

งบประมาณระยะการขับเคลื่อนการดำเนินงานข้อริเริ่ม (พ.ศ. 2568-2570)
จำนวนเงิน 45 ล้านบาท (ปีละ 15 ล้านบาท)

ตารางที่ 2 จังหวัดที่มีการเลี้ยงโคนมสูงสุด 10 ลำดับข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และปศุสัตว์ เดือน ธ.ค.ปี 2566

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน(ตัว)	เกษตรกร(ราย)
1	สระบุรี	146323	4161
2	นครราชสีมา	132122	4209
3	ลพบุรี	75100	2205
4	ราชบุรี	55798	2143
5	เชียงใหม่	44035	805
6	กาญจนบุรี	33976	1148
7	ประจวบคีรีขันธ์	31998	775
8	ขอนแก่น	29986	810
9	สระแก้ว	29287	666
10	ลำพูน	26224	426
	รวม	604849	17348

งบประมาณ: ระยะการขับเคลื่อนการดำเนินงานขยายผล (พ.ศ. 2571-2575) : 35 ล้านบาท

